

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА»**

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Ректор «ДЗ Луганський національний
університет імені Тараса Шевченка»

[Handwritten signature]
Олена КАРАМАН

ПРОГРАМА

предметного тесту з психології та соціології

**Єдиного фахового вступного випробування для вступу на навчання для
здобуття ступеня магістра на основі НРК6, НРК 7**

Полтава – 2024

ЗМІСТ

I. Загальні положення	3
II. Організаційно-методичні рекомендації і критерії оцінювання	4
III. Деталізована структура предметного тесту	5
IV. Приклад завдання	9
V. Перелік рекомендованої літератури	10

I. Загальні положення

Програма вступних випробувань розроблена відповідно до наказу МОН № 156 від 11.02.2022 р. для вступу за ступенем магістра і є засобом перевірки якості теоретичної та практичної підготовки майбутніх здобувачів вищої освіти.

Фахове вступне випробування спрямоване на виявлення у вступників рівня сформованості професійних компетентностей, які дадуть змогу опанувати освітню програму для здобуття освітнього ступеня магістра.

Метою освітнього ступеня магістра є підготовка висококваліфікованого, конкурентоздатного фахівця – спроможного, використовуючи власну креативність, автономно розв'язувати складні задачі та практичні завдання у процесі навчання та професійної діяльності у галузі соціології, що передбачає здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог, та здійсненням професійної діяльності з урахуванням загальнолюдських цінностей та норм професійної етики.

До програми вступних випробувань включені питання, які відображають зміст базових освітніх компонентів – з основ психології та соціології, історії і теорії психології та соціології, методів психології та соціології, прикладних аспектів психології та соціології, психологічних та соціологічних вимірів суспільства.

Вступне випробування дозволяє здійснити перевірку набуття вступником компетентностей та результатів навчання, що визначені стандартом вищої освіти зі спеціальності 054 «Соціологія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, визначити рівень готовності вступників до опанування освітньої програми магістра незалежно від базової освіти та створити рейтингові списки.

II. Організаційно-методичні рекомендації

Фахове вступне випробування проводиться у формі тестових завдань (140 тестових завдань закритого типу). Для кожного тестового завдання запропоновано чотири варіанти відповідей, з яких лише один варіант є правильним. На виконання тестових завдань надається 180 хвилин. Оцінка за вступне випробування виставляється за 200-бальною шкалою оцінювання. Мінімальна кількість набраних балів складає 100.

Таблиця переведення тестових балів предметних тестів ЄФВВ до шкали 100 – 200

Тестовий бал	Бал за шкалою 100 – 200	% набраних балів	Бал за шкалою 100 – 200	% набраних балів	Бал за шкалою 100 – 200
35	100	71	148	107	183,5
36	101	72	149	108	184
37	102	73	150	109	184,5
38	103	74	151	110	185
39	104	75	152	111	185,5
40	105	76	153	112	186
41	106	77	154	113	186,5
42	107	78	155	114	187
43	108	79	156	115	187,5
44	109	80	157	116	188
45	110	81	158	117	188,5
46	111	82	159	118	189
47	112	83	160	119	189,5
48	113,5	84	161	120	190
49	115	85	162	121	190,5
50	116,5	86	163	122	191
51	118	87	164	125	192,5
52	119,5	88	165	126	193
53	121	89	166	127	193,5
54	122,5	90	167	128	194
55	124	91	168	129	194,5
56	125,5	92	169	130	195
57	127	93	170	131	195,5
58	128,5	94	171	132	196
59	130	95	172	133	196,5
60	131,5	96	173	134	197
61	133	97	174	135	197,5
62	134,5	98	175	136	198
63	136	99	176	137	198,5
64	137,5	100	177	138	199
65	139	101	178	139	199,5
66	140,5	102	179	140	200
67	142	103	180		
68	143,5	104	181		
69	145	105	182		
70	146,5	106	183		

III. Деталізована структура предметного тесту

1. ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ

1.1 Психологія та соціологія у структурі сучасних наук.

- Об'єкт, предмет психології. Психіки як об'єкт психології. Психічні явища як предмет психології.
- Об'єкт, предмет соціології. Суспільство як об'єкт соціології. Соціальна взаємодія як предмет соціології.
- Функції соціології: теоретико-пізнавальні, практично-політичні.
- Трансформація уявлень про предмет психології. Історичне формування предмета психології: від вчення про душу до наук про психіку.
- Трансформація уявлень про предмет соціології: від вивчення суспільства в людині до дослідження людини в суспільстві.
- Структура та основні галузі психології. Фундаментальна та прикладна психологія.
- Рівні соціологічного знання: загальносоціологічні теорії (макросоціологія та мікросоціологія), спеціальні та галузеві соціологічні теорії, знання, здобуте за допомогою емпіричних досліджень.

1.2 Основні категорії психології та соціології.

- Поняття «психіка» та її сутність Функції психіки: відображальна, регулятивна.
- Співвідношення понять «соціальне» і «суспільне».
- Співвідношення понять «людина», «індивід», «особистість» та «індивідуальність».
- Біологічні передумови, соціальні умови та чинники психічного розвитку особистості
- Мотиви та мотивація особистості. Потреби, інтереси, переконання, ідеали. Спрямованість особистості.
- Цінності та ціннісні орієнтації особистості. «Життєві стратегії».
- Самоактуалізація та самореалізація особистості сутність та риси.

2. ІСТОРІЯ І ТЕОРІЯ ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ

2.1 Соціологічна та психологічна думка XIX ст.

- Позитивізм Огюста Конта. Концепція співвідношення суспільства та індивіда.
- Психологія натовпу Гюстава Лебона. Класифікація натовпів, характеристики натовпу.
- Теорія наслідування Габрієля Тарда. Психологічний механізм наслідування як ключ до пояснення соціальної поведінки.
- Органіцизм та еволюціонізм у теорії Герберта Спенсера.

2.2 Соціологічна та психологічна думка кінця XIX – початку XX ст.

- Інтеракціонізм. Теорія «Дзеркального Я» Чарльза Хортон Кулі Символічний інтеракціонізм Джорджа Герберта Міда. Аналіз динаміки «Я»: «І» / та «те».
- Психоаналітична теорія Зигмунда Фрейда. Вчення про сексуальність: лібідо, сублімація, витіснення. Структура особистості Воно (Id), Я (Ego) і Над-Я (Super Ego). Соціологічні аспекти психоаналізу.
- Індивідуальна психологія Альфреда Адлера. Комплекс меншовартості.
- Аналітична психологія Карла Густава Юнга. Структура особистості. Архетипи колективного несвідомого.
- Розуміюча соціологія Макса Вебера. Теорія соціальної дії. Типи соціальної дії. Типи легітимного панування.
- Еміль Дюркгайм про суспільні норми і іїжності. Поняття аномії Проблема розрізнення нормальних і патологічних явищ. Типи самогубств.
- Теорія соціальної поведінки Вільфредо Парето. Теорія еліт Циркуляція еліт як елемент підтримки соціальної рівноваги.

2.3 Психологічна та соціологічна думка другої половини XX – початку XXI ст.

- Дж. Морено соціометрична революція, психодрама Неофройдизм (Е. Фромм, Е. Еріксон). Класичний біхевіоризм (Дж. Уотсон, І. Павлов, Б. Скіннер) та необіхевіоризм (А. Бандура) Гуманістична психологія (А. Маслоу, К. Роджерс, В. Франкл, І. Ялом). Генетична психологія Ж. Піаже.

- Специфіка структурно-функціональної теорії Толкотта Парсонса. Концепція соціальної дії. Соціалізація і соціальний контроль як механізми інтеграції індивіда до соціальної системи. Функціональний аналіз Роберта Мертон. Р. Мертон про соціологічні теорії середнього рівня. Феноменологічна соціологія Альфреда Шюца. поняття життєвого світу та повсякденності.

3. МЕТОДИ ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ

3.1. ПЛАНУВАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ

- Наукові дослідження. різновиди (теоретичні та емпіричні; фундаментальні та прикладні; розвідувальні, описові та аналітичні, польові та лабораторні), проблема, мета, завдання, об'єкт, предмет.
- Програма дослідження, структура документа, основні пункти, етапи дослідження. Тлумачення, концептуалізація, операціоналізація основних понять дослідження. Гіпотези дослідження: теоретичні, емпіричні, статистичні.
- Вибірковий метод: генеральна сукупність, вибірка, основні вимоги до формування вибірки, методи формування.
- Якість інформації: репрезентативність, валідність, надійність. Типи валідності (змістовна, критеріальна, конструктивна), валідизація. Забезпечення надійності.

3.2 Методи збору інформації.

- Спостереження: види, переваги і недоліки, роль спостерігача.
- Експеримент: види (констатувальний, формувальний, природний, лабораторний), планування, внутрішня і зовнішня валідність.
- Методи опитування анкетування, інтерв'ювання. Анкетування (поштові, пресові, онлайн, експертні, індивідуальні, групові). Анкета: види питань, методичні вимоги до композиції анкети та різних питань. Формулювання питань і відповідей в анкеті). Інтерв'ювання (фокус-групові, глибинні, неформалізовані: історія життя, біографія, усна історія).
- Експертні опитування (метод експертної оцінки): пошук, відбір та підготовка експертів. Види і процедури експертного опитування.
- Соціометрія: особливості застосування та інструментарію (анкета, шкали), соціометричні індекси, матриці та соціограми.
- Аналіз документів. Контент-аналіз

3.3 Методи аналізу емпіричних даних.

- Вимірювання (за С. Стівенсом). Визначення, види, рівні, шкали (номінальні, порядкові, метричні).
- Описова статистика. Міри центральної тенденції та міри варіації для шкал різних типів. Точкове та інтервальне оцінювання, Довірчий інтервал.
- Аналіз статистичного зв'язку між двома змінними Коефіцієнти кореляції. Методи перевірки статистичних гіпотез.
- Лінійна регресія (парна та багатовимірна).

4. ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ

4.1 Особистість як об'єкт та суб'єкт соціальних відносин.

- Соціалізація особистості: сутність, етапи (первинна, вторинна), механізми (адаптація, інтеграція). Суб'єкти (сім'я, формальні та неформальні групи однолітків) і агенти (освіта, традиційні ЗМІ: та нові медіа: інтернет, соціальні мережі) соціалізації. Поняття ресоціалізації.
- Девіантна поведінка особистості. Поняття та види (поз»пивна і негативна) девіацій. Суїцидальна та залежна поведінка. Булінг Мобінг. Ейджизм. Рівні девіантної поведінки: поведінка, що не є схвалюваною іншими, що осуджується іншими, морально негативні прояви і вчинки, делінквентна поведінка, злочинна поведінка, деструктивна поведінка. Соціальні та психологічні чинники девіантної поведінки. Профілактика девіантної поведінки. просвіта, соціальна реклама, корекційні програми, створення ситуації успіху.
- Соціальні статуси. поняття та види (офіційний і неофіційний, приписаний і здобутий).

Соціальні ролі поняття та види (активні й пасивні, явні й латентні). Структура ролі за В. Ядовим (когнітивна, афективна, конативна складові). Маргінальність соціальних ролей.

- Стать і гендер. Маскулінність Фемінінність. Андрогінність. Гендерна ідентичність. Кризи гендерної ідентичності. Гендерні стереотипи: поняття та види (традиційні та егалітарні). Гендерна рівність і дискримінація. Сексизм. Фемінізм.

4.2 Особистість у життєвому та професійному просторі.

- Гра, навчання, праця як види діяльності. Професійна діяльність. Поняття та етапи професіоналізації (професійне самовизначення, професійне навчання, професійна адаптація, професійне становлення, професійна реалізація, завершення професійної діяльності). Мотивація та стимулювання професійної діяльності (за ієрархією потреб А. Маслоу). Професійне вигорання. Поняття професійних криз.

- Спілкування як соціально-психологічний феномен. Спілкування як обмін інформацією (комунікативна сторона спілкування). Комунікатор, реципієнт, канал передавання інформації. Комунікативні бар'єри. Спілкування як сприймання, розуміння та оцінка партнерів спілкування (перцептивна сторона спілкування). Механізми міжособистісного сприймання: ідентифікація, соціальна рефлексія, стереотипізація. Каузальна атрибуція. Атитюд як соціальна установка. Спілкування як взаємодія (інтерактивна сторона спілкування).

- Конфлікт і конфліктна ситуація. Види конфліктів (внутрішньоособистісний, міжособистісний, внутрішньогруповий, міжгруповий). Рольові конфлікти (гендерно-рольовий конфлікт, конфлікт між сімейними і професійними ролями). Стилі поведінки в конфлікті (суперництво, уникнення, компроміс, співпраця, пристосування). Запобігання (психологічна просвіта, недопущення дискримінації, матеріальне та моральне заохочення, дотримання корпоративної культури) та розв'язання (досягнення компромісу чи співпраці) конфліктів у різних сферах життєдіяльності.

- Соціальна організація як формальна група характеристики, структура, функції організації. Управління. Управлінська діяльність. Лідерство та керівництво. Типологія лідерства. Стилі керівництва (авторитарний, демократичний, ліберальний).

Корпоративна (організаційна) культура.

- Характеристика і актуальні проблеми сучасної сім'ї (нестабільність шлюбу, зниження народжуваності, матеріальне неблагополуччя). Функції сім'ї (репродуктивна, економічна, виховна, господарсько-побутова, комунікативна, дозвіллева, сексуальна, рекреативна, психологічного захисту). Види сім'ї: нуклеарна та розширена сім'я; патріархальна, матріархальна, егалітарна сім'я; моногамна та полігамна сім'ї. Шлюб і шлюбні стосунки. Сімейні кризи.

5. ПСИХОЛОГІЧНІ ТА СОЦІОЛОГІЧНІ ВИМІРИ СУСПІЛЬСТВА

5.1 Група як структурний елемент суспільства

- Поняття та головні ознаки соціальної групи. Класифікація соціальних груп (великі соціальні групи, середні соціальні групи, малі соціальні групи).

- **Поняття** великої соціальної групи. Класифікація великих соціальних груп (соціально-класові, соціально-демографічні, соціально-етнічні, соціально-професійні та соціально-територіальні). Натопп як велика стихійна група. Основні характеристики та типологія натоппу, соціально-психологічні особливості окремих його різновидів. Етнічні групи. Форми існування етносів та основні етнічні процеси. Поняття етнічної ідентичності та свідомості.

- Поняття малої групи. Класифікація малих соціальних груп (первинні / вторинні; формальні/неформальні; референтні / групи членства; квазігрупи). Структура малої групи. Динамічні процеси в малій групі. Соціально-психологічний клімат групи. Конформізм, конформна поведінка і конформність. Згуртованість.

5.2 Соціальні та психологічні характеристики й форми організації суспільних процесів і явищ.

- Суспільна свідомість Масова свідомість. Групова свідомість. Індивідуальна свідомість. Механізми соціально-психологічного впливу (наслідування, навіювання, переконання, зараження, чутки, мода).

- Поняття соціального інституту. Основні функції та характерні ознаки. Види соціальних інститутів: економічні, політичні, релігійні, культури та соціалізації тощо.
- Соціальна стратифікація. Види нерівності (економічна, політична, правова, культурна, цифрова, мобільна та ін.).
- Соціальна мобільність: поняття, типи (вертикальна / горизонтальна), механізми, соціальні та психологічні чинники. Міграція як вид просторової мобільності: сутність, соціальні та психологічні характеристики.

IV. Приклад завдання

1. Які структурні складові соціології виокремлює Огюст Конт?

- а) Соціальна статика та соціальна динаміка.
- б) Загальносоціологічна теорія та галузеві соціології.
- в) Соціальна прагматика та соціальна аналітика.
- г) Мікро- та макросоціологія.

V. Перелік рекомендованої літератури

1. Башкір О. І., Васильєва С. О., Собченко Т. М. Дидактика навч.-метод. посіб. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2016. 164 с.
<https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/20e61dc9-9daf-4b56-2bc0e134500e/content> 8735-
2. Вербець В. В. Соціологія: курс лекцій: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О.А. Субот, Т. А. Христюк. К: Кондор, 2009. - 550 с.
3. Жоль К. К. Соціологія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / К.К.Жоль. К.: Либідь, 2005. - 440 с.
4. Кононов І. Ф. Теоретична соціологія у 2 т. : курс лекцій : Соціальність та її форми : підручник для студ. вищ. навч. закл. / І. Ф. Кононов ; Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». – Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2013. – Том 1. - 576 с.
5. Кононов І. Ф. Теоретична соціологія у 2 т. : курс лекцій : Сучасні суспільства: структури та процеси:: підручник для студ. вищ. навч. закл. / І. Ф. Кононов ; Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». – Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2013. – Том 2. - 336 с.
6. Кузьменко Т. М. Соціологія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. К.: Центр навчальної літератури, 2010. – 320 с.
7. Левківський М.В. Історія педагогіки. Київ : КНУ, 2021.
8. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: у 2-х кн.: підручник. Кн. І: Соціальна психологія особистості і спілкування. К.: Либідь, 2010. 448 с.
9. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: у 2-х кн.: підручник. Кн. 2: Соціальна психологія груп. Прикладна соціальна психологія. К.: Либідь, 2010. 448 с.
10. Соціальна психологія: навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра / Н. Ю. Воляннюк, Г.В. Ложкін, О.В. Винославська, І.О. Блохіна, М.О. Кононець, О.В. Москаленко, О.І. Боковець, Б. В. Андрійцев ; КПП ім. Ігоря Сікорського. К.: КПП ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 254 с.
11. Спілкування в педагогічному процесі: навч. посіб. / Гарькавець С. О., Волченко Л.П. Житомир: ТОВ «Видавничий дім «Бук-Друк», 2021. 100 с.
12. Хрестоматія з історії педагогіки: в 2-т. / за заг. ред. чл.-кор. НАПН України, д-ра пед. наук, професора А.В. Троцько. Харків: ХНАДУ, 2011.